

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

2. An, & qualis Promulgatio, & Acceptatio Legis spectent ad rationem
Legis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

flus instituit, ut oratio ritè peragatur, opus est attentione & intentione orandi, ut ritè suscipiatur beneficium parochiale à non Sacerdote, debet suscipiens habere intentionem recipiendi presbyteratum intra annum; & qui illos actus internos non poneret, peccaret contra præceptum Ecclesiæ. Ita cum Suar. l. 4. de LL. c. 13. à n. 5. communior contra Vasq. Sylv. Dian. & alios, quorum sententiam Filiuc. & Laym. apud August. Michel tr. 4. q. 3. §. 3. n. 4. probabilem censent. Probatur: præcipi vel prohiberi actum internum indirectè & concomitantè est illum præcipi non immediatè ratione sui, sed ratione actus externi, cum quo connectitur, & quatenus est necessarius ad actum externum ritè ponendum: sed ita potest præcipere vel prohibere Legislator humanus, ut patet ex allatis exemplis, & plurimis aliis: ergo. Imò sic indirectè & concomitantè cum actu externo præcipi potest intentio applicandi v.g. fructum sacrificii, orationis &c. ad certum finem, gratis administrandi baptismum, dignè suscipiendi Sacramenta &c. etiam si isti actus externi possent poni sine huiusmodi actibus internis, utpote qui non sunt necessarii, ut actus externi existant absolute vel in esse physico vel morali, sed tantum extrinsecè conjunguntur cum externis, ut isti fiant certo modo; quia tales actus interni sunt saltem necessarii ad aliquod esse morale actus externi. Suar. l. c.

12 Dico 5. Forma Legis est modus, seu sunt signa externa, quibus voluntatem suam Legislator manifestat & promulgat subditis. Hæc signa & verba debent esse talia, ut clarè indicent, Legislatorem non suadere solum vel consulere, sed præcipere ac jubere. Verba imperium & iussionem denotantia sunt: *præcipimus, mandamus, obligamus, prohibemus, inhibemus, interdicens, teneantur, necesse est, non liceat, nemo possit*, & quæ his æquipollent, aut quæcunque necessitatem important: quod etiam plerique referunt verbum, *debeant*; quamvis aliqui interpretentur non pro debito necessitatis & obedientiæ, sed solum honestatis. Dubia significationis, an consilium vel imperium denotent, sunt: *statuimus, ordinamus, sancimus, innovamus, decernimus, volumus* &c. item verba: *facite, cavete, solvite, assidueant omnes, nemo audeat*: hæc tamen ultima in Decretis Pontificum & Conciliorum ordinariè sunt prohibitiva: quoad priora standum est consuetudine Regionis, vel attendenda materiæ gravitas & necessitas, vel videndum, an non aliqua poena sit statuta in transgressores, vel aliqua particula addatur in decursu, ex qua colligi possit, Superiorem velle obligare, ut si dicat: *in virtute S. obedientiæ* &c. Quod si omnibus consideratis maneat dubium, an obligare, vel consulere tantum, voluerit Superior, non habetur pro lege, sed pro consilio; quia subditorum libertas est in possessione.

Dico 6. Finis Legis est bonum commune, seu utilitas publica. Patet ex definitione Legis, & ex can. 2. d. 4. Unde lex, quæ non est

Lit. I. R. P. Pichler.

utilis communitati, nulla est, & quando desinit eidem esse utilis, cessat & ipsa.

Atque sic habemus essentiam, & tres causas Legis, uti & quartam, nempe efficientem, de qua postea, si prius examinaverimus, an & qualis promulgatio, & acceptatio Legis, ad formam ac essentiam Legis pertineant.

§. 2.

An & qualis Promulgatio, & Acceptatio Legis, spectent ad rationem Legis?

Sciendum 1. certum esse apud omnes, quod Lex aliquo modo promulgari & innotescere debeat subditis; cum nemo obligari possit ad incognitum: quæstio tamen est 1. utrum promulgatio requiratur solum ut conditio necessaria ex parte hominis, quia non potest obligari, nisi cognoscat Legem, vel an requiratur etiam ex parte ipsius Legis, ita ut hæc non possit obligare, nisi promulgata sit: quæ duo multi imperitè videntur confundere, 2. qualis requiratur promulgatio, an publica, quæ fit vel voce præconis, vel affixo programme, vel alio modo Communitati accommodato, vi cuius in omnium notitiam venire possit; an verò sufficiat solennis constitutio Legis in Consistorio Principis. 3. Si publicè promulgari debeat, quibus in locis, an in omnibus Imperii Provinciis, & lex Ecclesiastica in omnibus diocæsisbus promulgari debeat, ut apta sit obligare. 4. an statim obliget, postquam sic est promulgata.

Sc. 2. Acceptationem in triplici sensu posse accipi. 1. pro consensu subditorum ad constituendam Legem. 2. pro consensu eorundem in observationem Legis jam constitutæ, seu pro voluntate legem recipiendi. 3. pro actuali observatione Legis. Certum jam est 1. nullam ex his acceptationem esse necessariam ad valorem legum Divinarum & Naturalium, earumque vim obligandi. 2. primam acceptationem populi esse necessariam in Statu Democratico, ubi potestas ferendi leges humanas est penes populum: item acceptationem Optimatum in Statu Aristocratico, ubi vel cum Principe regnant Magnates & certi Status, vel soli Magnates. 3. secundam & tertiam acceptationem saltem accidentaliter esse necessariam, nempe ad durationem & firmitatem Legis etiam in Statu Monarchico; nam per receptionem & actualem observationem lex utique firmatur & durat. Quæstio igitur remaneat, an omnes, vel aliqua ex his acceptationibus populi requiratur ad constitutionem Legis, eique partialiter tribuat vim obligandi, extra Statum Democraticum.

Dico 1. Promulgatio Legis non tantum est necessaria conditio ex parte hominis, qui sine cognitione Legis obligari nequit, sed etiam necessaria est ex parte ipsius Legis, ita ut ista acquirat vim obligandi completam partialiter à promulgatione. Adeoque promulgatio est de ratione Legis humanæ, ita ut non sit vera lex, nec obliget, quamdiu promulgata non fuerit, licet à Principe jam sit decreta, & promul-

D

mul-

mulgari mandata, aut licet privatim sciatur. Ita cum Suar. de LL. lib. 1. c. 11. n. 3, § 6. communis. Ratio; quia lex est regula totius Communitatis, & non pro una tantum vel altera persona: ergo debet esse rite proposita, & sufficienter promulgata Communitati. Deinde Lex est locutio Principis obligare volentis ad subditos directa: sed locutio hæc nequit esse sine signo manifestativo voluntatis obligandi, nec est completa, nisi sit apta percipi ab audientibus: ergo lex vera in ratione Legis non est, quæ manifestata & promulgata non est. Confirmatur ex l. 9. C. de LL. ibi: *Leges sacratissime, quæ constringunt hominum vitas, intelligi ab omnibus debent.* Unde promulgatio respectu legis ad obligandum aliter se habet, quam applicatio ignis ad urendum; nam promulgatio tribuit partialiter vim obligandi; non verò applicatio vim urendi.

- 17 Dico 2. Promulgatio Legis debet esse publica, seu talis propositio, ut toti Communitati possit ea mediante innotescere. Ita rursus Suar. & alii passim; quia lex est regula publica Communitatis totius; ergo debet proponi publico modo & Communitati accommodato, consequenter vel voce præconis, vel affixo programme &c. Deinde lex est locutio publica Principis quæ personæ publicæ, & totum populum obligare volentis: sed non loquitur publicè, & ut persona publica, toti Communitati & populo, nisi per propositionem & promulgationem iussionis suæ publicæ: ergo. Postquam autem promulgata est lex, de se jam obligat omnes, ad quos notitia illius per se potuit pervenire, nec opus est, ut alia intimatio quasi Juridica fiat singulis. c. 1. de postulat. Prælat. cum id moraliter sit impossibile. Illi autem, ad quos per accidens non pervenit Legis notitia, in foro conscientiæ nec ad culpam nec ad poenam obligantur, sed per accidens; per se enim, nisi invincibilis ignorantia excusaret, jam sunt obligati. In foro autem externo, postquam facta est publica promulgatio, & terminus inchoandæ obligationi præfixus præterit, præsumitur quivis subditus scire legem, ita ut ipsi non patrocinetur excusatio ignorantiae, nisi illam efficaciter & positivè probet; nam Juris Communis & promulgati ignorantiam nemo habere censetur.
- 18 Atque ex his deduces, Consiliarium Principis, vel alium, qui scit, Legem in Consistorio jam esse decretam, & proximè promulgandam, de minuendo frumenti pretio, vel monetæ valore, posse citra injustitiam frumentum vendere pretio priore, vel monetam expendere in antiquo valore: quia talis utitur jure suo, cum Lex suam obligandi vim completam acquirat non per notitiam privatam, sed per promulgationem publicam: sicut ergo aliis, ita ipsi (non obstante privata notitia) ante promulgationem Legis licitum erit currende pretio distrahere frumentum. Dissentit Medina & alii.

Oppones. In cit. c. 1. dicitur, legem obligare, si solemniter editur, aut publicè promulgatur: ergo promulgatio publica tantum requi-

ritur disjunctivè, & sufficit etiam constitutio Legis cum solennitate in Consistorio Principis. 18. Mens Pontificis ibi fuit docere, quod non requiratur intimatio constitutionis (ita ibi vocatur sententia interdicti, quam tulit non Papa, sed Cardinalis,) facienda singulis, sed quod sufficiat talis sententiæ editio solennis seu promulgatio publica; nam advertunt DD. quibus consonat Barbos. dictione 46. n. 8. tō aut sumi hic (uti & aliàs subinde) expositivè, pro id est, vel pro seu, ita ut solennis editio idem sonet, ac promulgatio publica. Itaque hic Papa non intendit statuere aliquid de modo promulgandi Legem, sed incidenter solum innuit, sufficere solennem editionem coram populo, aut promulgationem publicam, vi cuius communitati innotescere possit Constitutio.

Dico 3. Ad legitimam promulgationem Legis Civilis pro toto Imperio latæ requiritur 1. ut promulgetur in singulis provinciis Imperii. 2. Ut concedantur duo menses à facta promulgatione, usque dum obliget subditos provinciarum. Ita quoad utrumque ordinatur in Novell. 66. c. 1. quæ quamvis directè loquitur solum de caula particulari Testamentorum, communiter tamen extenditur ad omnes alias Leges, partim propter rationem generalem ibi allatam, quæ facit pro omni lege, partim propter Rubricam præfixam, quæ sic sonat: *ut factæ novæ constitutiones post insinuationes earum post duos menses valeant;* siquidem rubrum explicat nigrum, & Rubrica, ut in Prolegomenis dixi, auctoritatem saltem interpretativam subiectæ Legis habet. Extendit se assertio probabiliter quoad partem posteriorem de lapsu duorum mensium etiam ad Statuta inferiorum Principum; quia isti, si contrarium non exprimant, censentur se conformare Legibus Imperatoriis, præsertim cum ab Imperatore jus Suprematûs & ferendi Leges potestatem obtinuerint; quamvis P. Engel hic n. 66. & alii plurimi dissentiant. Unde infertur, incolas illius provinciæ, in qua nondum promulgata est Lex, quamquam in cæteris promulgata sit, non obligari, nec illos subditos, apud quos promulgata est, ante lapsum duorum mensium, non obstante, quod illi notitiam Legis privatam, isti verò etiam publicam priùs obtinuerint. Ideo enim statutum est certum tempus à promulgatione in singulis provinciis facta, ut tollatur confusio in populo, & non aliqui citius, alii autem serius obligari incipiant. Vid. Suar. l. 3. c. 16. seq. Oppones: qui certus est, certiorari ulterius non debet. c. 31. de R. J. in 6. ergo, quamprimum aliquis noverit legem, obligabitur. 18. Qui certus est de existentia Legis per promulgationem publicam, statim obligatur, hoc est, quamprimum fluxerit terminus obligationi inducendæ præfixus; non verò, qui certus est modo privato, communitati non accommodato; aut nondum finito tempore obligationi inchoandæ præfixo.

Dico 4. Probabile est, eandem solennitatem promulgationis requiri in legibus quoque Eccle-

Ecclesiasticis, quæ lata sunt pro pluribus Diocæ-
cesibus, videlicet eas non obligare in Diocæ-
cesibus, nisi in quibus promulgatæ sunt, & non
nisi post lapsum duorum mensium à promulga-
tione. Ita cum gl. in c. 2. h. t. v. ante prohibitionem.
Sed in c. 1. de concess. præb. in 6. Abb. Ar-
mil. Navar. Sotus, Becan. Less. de 7. § 7. l.
c. 22. dubit. 13. imò teste Aug. Michel q. 4. n.
7. Cherubinus in Compendio Bullar. tom. 3. hanc
sententiam vocat communem. Prob. 1. ex
c. 1. de N. O. N. § can. 7. d. 10. ubi deciditur,
in his casibus, in quibus nihil clare disponit Jus
Canonicum, bene autem Civile, ius dispo-
sitionem admitti posse, vel debere, modò
Jus Civile nihil disponat in re spiritali, vel
peccatum concernente, aut contra immunita-
tem Ecclesiasticam. Prob. 2. ex c. 13. de
Pœnit. § remiss. ubi statuitur, pœnam in Me-
dicos ibi decretam non incurri, antequam Præ-
lati locorum particularium hanc legem promul-
gaverint. 3. ex Bulla Pii IV. sicut ad sacra-
mentum, ubi Pontifex vult Decreta Concilii Trid.
non obligare ante Calendas Maji, h. e. ante
lapsum 3. mensium à finito Concilio, subjun-
gens hanc rationem; quia Jure etiam Communi
sanctum est, ut constitutiones novæ vim non nisi
post certum tempus obtineant. Imò Pontifices
non solent in praxi obligare statim post pro-
mulgationem Romanam, sed denominare cer-
tum tempus, & quidem bimestre pro Regio-
nibus intra montes, & Italiæ vicinioribus;
quadrimestre autem (à promulgatione Ro-
mana) pro Regionibus ultramontanis: ergo
supponunt Pontifices. & approbant etiam in
suis Legibus, dispositionem juris Civilis de
necessitate promulgandi in particularibus lo-
cis, & lapsum aliquorum mensium, antequam
lex obligare incipiat. Prob. 4. ex ratione.
Motivum, quod Imperatorem impulit ad sta-
tuendam promulgationem in singulis provin-
ciis, & terminum duorum mensium, æquè
procedit in Lege & foro Ecclesiastico, ne sci-
licet confusio oriatur in Republica, si aliqui ci-
tius obligentur, quam alii. Hæc ratio singu-
lariter efficax est in Legibus irritantibus, v.g.
contractus, Matrimonium, & in Legibus sta-
tuentibus reservationem caluum, & in Revo-
catoriis privilegiorum, Indulgentiarum &c.
quas Leges etiam Adversarii passim excipiunt,
ac in singulis provinciis promulgandas asse-
runt. Confirmatur. Episcopi melius nōrunt
in particulari mores, indoles, & alias circum-
stantias suorum diocæsanorum, quam Papa;
& hinc præstat, Papam nolle statim obligare,
ubi legem promulgari fecerit Romæ, sed ex-
spectare, an non fortè legi novæ, in suis Diocæ-
cesibus promulgandæ, justè aliquid opponere
possint Episcopi.

21. Excipiuntur tamen 1. Leges, quibus ipse
Papa addit clausulam, qua indicet, quòd ve-
lit statim ubique eas valere post solam promul-
gationem Romanam. 2. Leges, in quibus
ipse usus & praxis universalis supplet vicem
promulgationis particularis, qualis v.g. dici
potest Bulla Cene Domini. Quò etiam revoca-
veris Regulas Cancellariæ.

Lib. I. R. P. Pichler.

Oppones 1. Promulgatio in singulis diocæ-
cesibus non est necessaria ex natura rei, ut
nec lapsus duorum mensium ex una, ex altera
verò parte hanc solennitatem nullibi præscribit
Jus Canonicum, & Papa in suis legibus feren-
dis non dependet à modo promulgandi à legi-
bus Civilibus præscripto: ergo leges Ecclesia-
sticæ statim obligant ubique, postquam Ro-
mæ fuerint promulgatæ in Campo Floræ ad co-
lumnam, & ad valvas Basilicæ Apostolorum
(in his enim duobus locis affigi solent) nec
aliud requiritur, ut singulos actu obligent &
proximè, quàm notitia, vel tantum tempus,
ut ad ipsos pervenire potuerit notitia. per c.
1. de concess. præb. in 6. 2. quando Jus Cano-
nicum, uti Bulla Pii IV. supra cit. requirit cer-
tum terminum inchoandæ obligationis à facta
promulgatione, vel, ut insinuat c. 13. pariter
cit. promulgationem in provinciis & diocæce-
sibus; id facit per modum exceptionis à via ordi-
naria, adeoque firmat regulam in oppositum,
ac tacitè insinuat, ubi non præscribitur certus
terminus, vel promulgatio in locis particula-
ribus, obligationem legis statim & ubique in-
duci. 3. Pro opposita sententia stat longè
major auctoritas, nempe Suar. Vasq. Azor,
Malder. Wiefner, & plerorumque ex Soc.
Jesu; imò Palao eam vocat certam, Azor no-
stram omnino improbabilem, Cardenas &
Moya etiam graviore censura perstringunt:
ergo. 4. Rursus pro opposita stat praxis &
stylus Curie Romanæ. R. ad 1. dist. ulti-
mum membrum: Papa non dependet à mo-
do promulgandi, quem Jus Civile præscripsit,
dependentia necessitatis. C. Ant. dependen-
tia ultroneæ acceptationis. N. Ant. & Conf.
quis enim negabit, Pontificem ultrò posse re-
cipere dispositionem juris Civilis in hoc pun-
cto? & quis defacto recepisse neget esse pro-
babile, dum ex una parte contrarium non sta-
tuit, ex altera verò generaliter voluit Sacros
Canones Principum constitutionibus adjuvari?
c. 1. de N. O. N. præsertim cum observata Lege
Civili longè suaviori modo obligationem in-
ducat Ecclesiastica lex. Ad 2. N. assertum,
quòd tales Bullæ & dispositiones juris Canonici
sint exceptiones à communi regula: sed sunt
potius confirmationes speciales recepti gene-
raliter juris Civilis pro iis casibus, ubi Jus Ca-
nonicum nihil diversi statuit; proia vicem ex-
empli subeunt, non exceptionis. Ad 3. Esto
quòd major Auctorum numerus stet pro sen-
tentia contraria; pro nostra tamen stat præter
Panor. in c. 2. h. t. n. 7. & alios n. 20. citatos mag-
nus Mol. tr. 2. d. 395. a. n. 6. Zypæus Anal. J. Pont.
ad h. t. n. 1. Gibal. Scient. Canon. l. 7. c. 2. q. 1.
E: quod caput est, fortius Jus & efficacior ra-
tio. Censuras non moror, utpote non satis
fundatas. Ad 4. Veritas huius praxis, quam
nudè asserunt Adversarii, suspecta redditur
ex eo, quia multis præclaris viris supra alle-
gatis videtur fuisse incognita. Dein esto,
quòd praxis Curie Romanæ pro foro externo
ita judicet, fundantis se in probabilitate adver-
santis sententiæ; in foro tamen interno subditi
etiam tutò sequuntur nostram benigniorem

D 2

verè

verè probabilem, non obstante, quòd in foro externo à iudicibus iustè puniri possint transgressores propter oppositæ opinionis auctoritatem. Non igitur eadem est praxis in foro interno, quæ fortè est Romæ in foro externo, ut apud Palao *pu. 12. n. 3. p. 1. l. 1.* docent Valentia, Reginald. Menoch.

22 Dico 5. Acceptatio populi non est necessaria ad completam vim obligandi & ad substantiam Legis. Seu consensus populi (extra statum Democraticum) non requiritur ad ipsam legem in suo esse constituendam. Ita communis, & certa satis. Probat. Ubiunque regimen non est Democraticum, populus transiit supream potestatem & legislativam in Principem. *l. 1. pr. ff. de Constit. Princ.* (sive ille sit una persona, ut in Monarchia, sive sit Senatus Procerum, ut in Aristocratia, sive sit Princeps & Senatus simul, ut in Monarchia mixta) ergo populi consensus nō est necessarius ad legem constituendam; quia hanc potestatem legislativam non transiit sub conditione & reservatione sui consensus; secus enim tot essent conlegislatores, quot subditi: quod est absurdum, & cum statu Monarchico vel Aristocratico pugnat: atque vix utilis foret & efficax potestas legislativa in Principe; semper enim de plebe sunt plures, libertatis amantes, legūque oīes, & sic omnem ferè legem impedirent cum magna perturbatione Reipublicæ. De Lege Ecclesiastica res est adhuc magis extra controversiam; quia Pontifex independentè à populo suam potestatem ferendi leges accepit immediatè à Christo. *Jo. 21.* ubi eidem in Petro dictum est: *Pasce oves meas:* & *Matth. 16. Quodcumque ligaveris &c.* quam potestatem Papæ, etiam independentè à populo, communicat Episcopis quoque pro suis Diocesis: ergo leges Ecclesiasticæ non possunt quoad suum esse pendere à populo.

23 Dico 6. Nec acceptatio populi, quatenus dicit voluntatem recipiendi in se obligationem legis, à supremo Principe vel Magistratu jam conditæ & promulgatæ, necessaria est per modum conditionis, ut lex obliget. Ita communis & post Alexandri VII. decretum, hanc propositionem damnantis, *populus non peccat, etsi absque ulla causa non recipiat legem à Principe promulgatam*, ferè certa sententia: quamquam olim contrarium docuerint Iuristæ communiter, teste Suar. *c. 19.* & ex Theologis Navar. Fillio. Valentia, & alii. Prob. 1. Ex allegata propositione damnata patet, quòd subditi peccent non acceptando legem: ergo lex obligat, antequam accedat voluntas populi obligationem legis in se recipiendi. 2. Si requireretur acceptatio populi ad hoc, ut lex obliget, nulla ferè, & prorsus exigua foret potestas legislatorum; si enim populus pro libitu parère posset, vel recusare legem, legislatores tantum possent, quantum vellet populus: quod non tam esset regere populum, quam regi ab eodem. 3. Solent legislatores punire statim illos, quos deprehendunt legis suæ sufficienter promulgatæ transgressores: sed non possent punire, si liberum esset populo legem

promulgatam recipere vel non; nam sine culpa non est aliquis puniendus. *Reg. Juris 23. in 6.*

Dico tamen 7. Acceptatio populi, quatenus dicit voluntatem recipiendi legem, & quatenus est actualis observantia legis, necessaria est ad stabilitatem & firmitatem legis. h. e. ut lex duret, suamque vim, quam independentè ab acceptatione & consensu populi habebat solum de Jure, consequatur etiam in effectu, cum duratione & firmitate. Ita quoad rem cum Laym. *lib. 1. tr. 4. c. 3.* plerique omnes, etiam omnem acceptationem populi tanquam necessariam negare videntur. Prob. 1. ex *L. 32. ff. de LL.* ibi: *cum ipse leges nulla alia ex causa nos teneant, quam quòd iudicio populi receptæ sunt.* Cui concordat glossena Gratiani in *Can. 3. d. 4.* sic loquens: *Leges instituuntur, cum promulgantur: firmitur, cum moribus utentium approbantur: sicut enim moribus utentium in contrarium nonnullæ leges hodie abrogatæ sunt, ita moribus utentium ipse leges confirmantur.* Unde prob. 2. consuetudo potest tollere legem, ut obligare desinat: ergo multo magis *desuetudo* (ita propriè dicitur prima non observantia legis per actus contrarios) potest tollere legem, impediendo, ut obligare non incipiat. Sic lex jejunii Quadragesimalis quoad abstinentiam à lacticiis, seu iis cibis, qui sementinam carnis originem habent, ut caseus, ova, butyrum &c. nunquam fuit recepta in Germania, & ideo nunquam in actu secundo vim suam exseruit. Atque in hoc sensu verum est illud: *Lex non acceptata non obligat*, ut contingit multis Ballis Pontificiis tum in Germania, tum in aliis locis. Confirmatur. Ipsi Pontifices, ut probabile putat P. Karchne de *Matrim. a. 3. n. 124.* cum Mendo & Cardenas contra Suar. & Vasq. &c. sæpe nolunt obligare, antequam videant legem probari fidelibus, nec existere causam rationabilem in contrarium, & sic eorum consensum expectant; quamvis haud dubiè statim obligarentur fideles, si Pontifices vellent. Unde quamvis per se peccent subditi, non statim observando legem promulgatam, ut habet communis contra Nav. Covar. Triedo, si nempe legislator statim obligare intendat; excusantur tamen per accidens sapius. 1. Si legislator gratosè concedat spatium experiendi legem. 2. Si major pars Communis eam non observet, sciente & dissimulante Principe. 3. Si rem injustam præcipiat, vel gravamen iniquum inferat subditis, v. g. onerando nimis tributis. 4. Si à populo communiter censetur lex esse nimis gravis, aut lata contra rationabilem consuetudinem; quia verisimile est, Principem ignorasse illam difficultatem, vel consuetudinem; vel non tulisse legem absolute cum voluntate statim obligandi, sed explorandi, quomodo lex recipiatur à populo, vel num difficultates emergant graves. Sed tali casu consultum est & conveniens monere Principem, ac perere, ut ipse legem vel tollat, vel mitiget. An verò durante supplicatione teneantur subditi ad observantiam

nem legis, nec ne, incertum est apud Auctores: tutius utique est interim observare; cum lex etiam dura (modò non sit injusta &c.) videatur per se statim obligare juxta illud l. 12. ff. qui & à quibus manumissi: quod quidem perquam durum est, sed ita lex scripta est.

Placet mihi hæc ultima assertio cum duabus præcedentibus de acceptatione populi summo potestati, vel ex eo etiam capite, quòd hoc pacto optimè conciliari possit videantur Auctores, in hac re prorsus in diversa abeuntes, & in speciem penitus contrarii, quorum multi, præsertim Juristæ, cum Nav. & Covar. absolute affirmant, acceptationem populi esse necessariam ad hoc, ut lex obliget, alii autem, præsertim Theologi, cum Suar. & Palao negant rotundè. Si itaque dicatur, priores intelligendos esse de perfectione legis accidentali, illius stabilitate, & firmitate in effectu, posteriores verò de perfectione legis substantiali, ac ejus obligatione subditis imponenda independentè ab ipsorum consensu, utrosque verum dicere deprehendetur, facileque solventur cujuslibet partis objectiones.

Oppones 1. Modus imperandi populo debet esse suavis, & genio moribusque subditorum magis accommodatus; cum debeat esse in ædificationem, non in destructionem. 2. Cor. 13. sed suavior est & accommodatior genio & infirmitati hominum, si requiratur consensus populi ad obligationem legis; ergo. Unde populus sub hac conditione in Principem transulisse credendus est potestatem legislativam; uti & Christus dedisse Pontificibus. 2. lex, quæ passim non observatur, est inutilis: ergo etiam, antequam inchoetur ejus observatio, est inutilis; sed lex inutilis non obligat: ergo lex non observari cæpta, seu non recepta à populo, non obligat: ergo requiritur acceptatio populi tanquam conditio necessaria, sicut applicatio, ut ignis urat. R. ad 1. Modus imperandi non solum debet esse suavis, sed etiam, & vel maxime efficax; qualis non esset, si f. ret in arbitrio populi obligationem legis recipere, vel non; adeoque sub conditione hujus consensus non potuit prudenter à populo in Principem transferri potestas legislativa; & multò minùs id de Christo præsumendum est. Dein dum Monarchia Romana rursus renata est sub Imperatoribus, omnis potestas legislativa à populo in Principes absolute translata est. §. 6. Inst. de j. N. G. & C. l. 1. pr. ff. de Constit. Princ. Ad 2. Dist. Ant. est inutilis per accidens, & in effectu, nec stabilis est. C. Ant. est inutilis per se & ex natura sua, nec potens obligare. N. Ant. & ea, quæ inde inferuntur.

§. 3.

De Causa efficiente legis: seu quinam possint ferre leges?

26 Sciendum, extra dubium esse 1. quòd in rer homines existere debeat Potestas Legislativa, utpote indigentes aliqua gubernatione, postquam coeherunt in communitates; ubi enim non est gubernator, populus corrumpitur. Prov. 11. Sed

Gubernator nequit bene regere populum, nisi per bonas leges; ac proinde in eo resideat necesse est ferendi potestas; nec enim sufficit œconomica tantum vel dominativa potestas, vi cujus in personas præcisè dominium habetur; sed opus est gubernativa, quæ differt à dominativa, ferè sicut jus jurisdictionis à jure proprietatis, de quibus in Prolegomenis. Dominativa vel œconomica ferè solum respicit communitatem imperfectam, v.g. membra alicujus familiæ. 2. Quòd potestas hæc gubernativa & legislativa non resideat in quolibet homine, sed solum in illis, quæ eam vel à DEO, vel hominibus gubernatores sibi eligentibus, acceperunt. Itaque inquirendum hic est, quinam sint illi, penes quos populum gubernandi per Leges propositas sit potestas, seu jurisdictio legislativa, quæ nihil est aliud, quàm authoritas & eminentia quædam super alios ad eorum regimen & gubernationem per Leges à se constitutas, quæ dicitur Imperium merum. Porro cum aliæ Leges sint Canonice seu Ecclesiasticæ, aliæ Sæculares seu Civiles, item aliæ Universales & Generales, totam Ecclesiam, vel totam Imperium obligantes, aliæ verò Particulares & Municipales, certam duntaxat provinciam, dioccesim, civitatem, vel communitatem adstringentes, ideo in inquirendo Legislatore ad hanc divisionem respiciemus.

Dico 1. Leges Ecclesiasticas Universales ferre potest solus summus Pontifex. Prob. 27 Soli summo Pontifici, tanquam in Primatu D. Petri Successori, potestas in totam Ecclesiam & in omnes omnino fideles à Christo data est, sicut Petro; consequenter & leges ferendi pro omnibus: sed D. Petrus independentè à cæteris Apostolis, ac aliis fidelibus, data est à Christo Universalis potestas gubernandi totam Ecclesiam, ac omnes omnino oves Christi seu fideles, ut patet ex textibus, pascite oves meas &c. quodcumque ligaveris super terram, &c. Jo. 1. Marth. 16. ergo soli summo Pontifici competit potestas ferendi leges universales, quibus obligantur, quotquot volunt esse oves Christi, sive sint Prælati & Episcopi, sive inferiores Christiani: sive congregati in Concilio, sive solitariè sumantur; & quidem soli data est, non unà cum aliis vel Prælati, vel fidelibus; nam Christus, præsentibus licet Apostolis aliis, solum Petrum allocutus est, elque illimitatam potestatem pascendi & ligandi dedit in numero singulari, nimirum pascite, ligaveris, tibi dabo claves Regni Cælorum, super te edificabo Ecclesiam meam &c. Per hoc tamen minime prohibetur summus Pontifex adhibere aliorum consilia, in d. si visum fuerit, etiam integra Episcoporum Concilia instituere, ac unà cum iis Leges ferre.

Quæres, an Papa in D. Petro ita solus acceperit potestatem legislativam, ut alii Episcopi nullam immediatè à Christo habeant, sed omnem immediatè à summo Pontifice, qui eam pro arbitrio ampliare vel limitare possit? 28. Ita omnino, non obstante, quòd aliqui, non quidem parem cum Papa, sed minorem

D 3

tamen,